

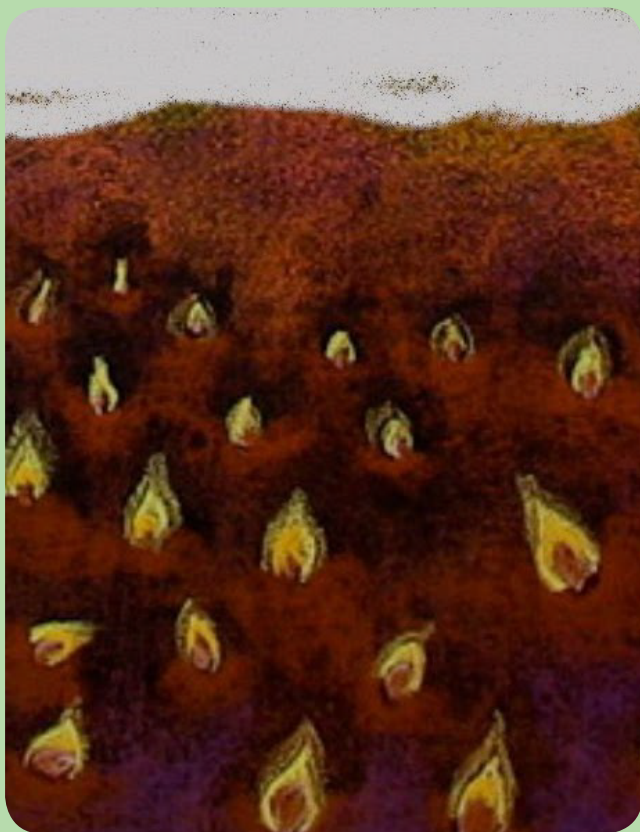

't Kleurenbos

vrijeschool voor basisonderwijs

Maria Lichtmis

Jaarfeestenboekje

Er is geen vrouwtje nog zo arm,
of ze maakt met Maria Lichtmis haar pannetje warm.

OUDE LITHERWEG 18 | 5346 RT | OSS | INFO@KLEURENBOS.NL | TEL: 0412 253 111
WWW.KLEURENBOS.NL

't Kleurenbos

vrijeschool voor basisonderwijs

Inhoudsopgave

Jaarfeestenboekje

ACHTERGROND MARIA LICHTMIS

4

Het feest van moeder aarde
40 dagen na kerst...

MARIA LICHTMIS LIEDJES

6

Kom, neem je lichtjes in de hand
Stralende sterren uit winternacht
Maria Lichtmis canon

KNUTSELEN VOOR MARIA LICHTMIS

9

Walnootbootjes
Sneeuwkllokjes

RECEPTEN VOOR MARIA LICHTMIS

11

Pannekoeken

ACHTERGROND JAARFEEST MARIA LICHTMIS

Maria Lichtmis is het feest van Moeder Aarde

Maria Lichtmis is het feest van Moeder Aarde. Ze geeft vruchtbaarheid, verzorging, omhulling, draagkracht, warmte. 40 dagen na Kerstmis vieren we de terugkeer van het licht op aarde en in ons leven middels kaarsrestjes, pannenkoeken en de wortetkindjes.

Veertig dagen voor Kerstmis begint de lichtjestijd met het eerste lichtfeest: Sint Maarten. We brengen dan een lichtje naar binnen om onze huizen te verlichten in de komende donkere tijd. Veertig dagen na Kerstmis sluiten we de lichtjestijd af met het laatste lichtfeest: Maria Lichtmis. We brengen dan het licht naar buiten, opdat de aarde wakker wordt en haar kiemkracht gaat tonen. De dagen worden langer, we hebben geen kaarslicht meer nodig. De kaarsrestjes en stompjes die we de afgelopen tijd hebben opgespaard worden in de aarde tussen de plantjes gezet en opgebrand.

Maria Lichtmis is het feest van Moeder Aarde, van oorsprong een vruchtbaarheidsritueel werd zij door de katholieke kerk een feest ter ere van Maria. Meegebrachte kaarsen worden gewijd en ter ere van Maria aangestoken. De mis vindt plaats bij dit kaarslicht, vandaar het woord licht-mis. Maria en Moeder Aarde gaan samen in dit feest van licht, vruchtbaarheid, verzorging en kiemkracht.

Herkenbaar is waarschijnlijk het gevoel om na de Kerst, en vooral na Oud & Nieuw, de ramen open te gooien, alle kerstspullen op te ruimen, schoon te maken, op te ruimen en fris te beginnen met het nieuwe jaar. Het gebruik om de

kerstboom tot en met het Driekoningenfeest te laten staan vraagt doorzettingsvermogen en wordt nog maar sporadisch gevolgd. Toch kan het goed zijn om de lichtjestijd nog even te rekken. De wintertijd is een tijd van stilte, van rijping. Het is de tijd waarin we kracht verzamelen om in de lente weer tot bloei te kunnen komen.

MARIA LICHTMIS IS HET FEEST VAN MOEDER AARDE

Het laatste lichtfeest kan op vele manieren worden gevierd, van heel klein tot heel groot. Het is, vooral in Noord Europa, gebruikelijk om met Maria Lichtmis pannenkoeken te eten. Het lezen, of voorlezen, van het sprookje van Vrouw Holle doet ons stil staan bij de aarde moeder die het goede beloont en het kwade bestraft. We kunnen de laatste gevonden herfstschatten naar buiten brengen. Een bekend ritueel bij het

vieren van Maria Lichtmis is het omsmelten van de kaarsstompjes die we in de afgelopen lichtjestijd verzamelden. Deze kaarsenrestjes hebben we niet meer nodig nu het weer lichter wordt, en we smelten ze om tot drijfkaarsjes, of walnootbootjes, of kaarsjes die we buiten in de grond laten stollen opdat ze de wortelkindertjes wakker maken. Allemaal kleine manieren om stil te staan bij dit oh zo belangrijke jaarfeest.

Op school wordt dit feest voornamelijk door de kleuterklassen gevierd. De kaarsjes worden aangestoken en het licht wordt naar de aarde buiten gebracht. De kinderen zingen samen en zo wordt de Grote Advent afgesloten.

Het is een feest dat klein gevierd wordt. In de avond kun je thuis ook de laatste kaars stompjes branden, de liedjes zingen en samen een lekkere pannenkoek eten.

DE GROTE ADVENT WORDT AFGESLOTEN DOOR MARIA LICHTMIS

MARIA LICHTMIS LIEDJES

Kom, neem je lichtjes in de hand! (1)

Lied voor *Maria Lichtmis*
t. J.D. van Mansvelt

5 1. Kom, neem je licht - jes in de hand, kom naar bui - ten met je licht! Nu de

9 zon weer rijst en de dag weer lengt, krijgt na - tuur een nieuw ge - zicht. In de

13 herfst stak je je kaars - je aan in het don - ker van de knol. Van

har - te door de Kerst ge - sterkt, schijnt het nu zo lief - de - vol.

The musical score is written on four staves in G major (one sharp) and 4/4 time. The melody is simple and hymn-like. The lyrics are in Dutch and describe the Christmas season and the light of the Virgin Mary.

2. Kom, water, neem ons licht nu op,
laat schijnen in je stroom,
laat het stralen, saâm met sterrenglans,
in de groei van elke knop.
Draag ons kleine licht als spiegelbeeld
naar het grote licht omhoog,
dat zon en maan en hemelboog
het beamen met hun schijn.

Zie ook *Kom, neem je lichtjes in de hand (2)*, driestemmig.

Stralende sterren uit winternacht

canon

C. Seeherr

1
Stra - len-de ster - ren uit win - ter - nacht raak - ten de aar - de

7
fon - ke - lend zacht in plant, mens en dier, ont - waakt het

13
4
zo - mer - ge - zicht, nu vol - gen wij weer het

19
6
zon - ne - licht, nu vol - gen wij weer het zon - ne - licht.

Maria Lichtmis is het laatste lichtfeest als afsluiting van de grote *Kersttijd*. Veertig dagen vóór Kerst werd het licht ontstoken met *Sint Maarten* en veertig dagen na Kerst, op 2 februari, worden alle lichtjes naar buiten gebracht en de laatste kaarsjes opgebrand. Ze zijn niet meer nodig want de zon wint weer aan kracht en de dagen worden voelbaar langer.

Maria, de moeder van *Jezus*, is de vrouwenfiguur die tijdens dit feest herdacht wordt als de voortdurende aanwezige tijdens de drie lichtfeesten. Februari is het begin van het nieuwe natuurjaar, de uitademing van de aarde begint weer. De vrouwenfiguur *Moeder Aarde* zet haar zaadkindjes onder de grond weer aan het werk. De verwachting van een nieuw ontwaken.

Van oudsher worden rond dit ontwakende voorjaarsthema feesten gevierd en verhalen verteld, met daarbij een vrouwenfiguur als symbool, zoals *Demeter*, *Freija*, *Isis*, *Vrouw Holle* en *Moeder Aarde*.

De Engelse naam voor *Maria Lichtmis* is *Candlemas Day*.

Maria-Lichtmiscalon

Op twee fe-bru - a - i stra - len - de zon, pas dan maar op want de
kou komt weer - om, maar met wol - ken en ha - gel en
ijs die dag, is 't klaar dat de len - te ko - men mag.

The musical score is written on three staves in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 8/8. The melody is a simple canon. The first staff starts with a measure rest marked '1' and continues with eighth and quarter notes. The second staff starts with a measure rest marked '4' and continues with eighth and quarter notes. The third staff starts with a measure rest marked '6' and continues with eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables across measures. The score ends with a double bar line.

Maria Lichtmis is het lichtfeest dat jaarlijks gevierd wordt op 2 februari om de donkere wintertijd af te sluiten en om het begin van een nieuw natuurjaar aan te kondigen.

Zie ook *Candlemas Day*, canon.

KNUTSELEN VOOR MARIA LICHTMIS

Walnootkaarsjes

Kaarsrestjes worden gesmolten en in walnotendopjes gegoten. Deze mini bootjes worden op het water gezet om zo het licht terug te geven aan de natuur.

Materiaal:
kaarsrestjes
walnoten
(steel-)pannetje
katoenen draad
wasknijpers

Vul het pannetje met water en laat hier in een kleiner bakje zakken, zodat de kaarsrestjes au-bain-marie gesmolten kunnen worden. Wrik de walnoten voorzichtig open door met de achterkant van een kleine lepel de twee helften los te breken. Maak de walnoten leeg en knip het katoen in kleine stukjes. Knijp de katoenen draadjes aan een wasknijper en

leg deze overdwars op de walnoten. Giet het gesmolten kaarsenvet in de walnoot-helften.

Papieren kaarsen

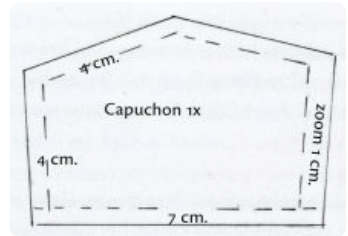
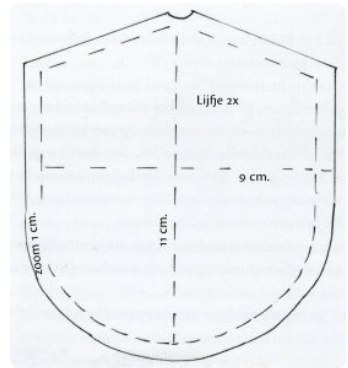
Materiaal:
gekleurd papier
hobbylijm
een schaar

Knip van gekleurd a4 papier smalle stroken vanuit de lengte van ongeveer 10 cm en knip deze rolletjes aan één zijde in. Plak daarna de strook dicht aan de lange zijde en vouw de ingeknipte kant naar binnen. De vlam maak je van geel of oranje papier en plak je met een plakrandje aan de bovenkant van de kaars.

Sneeuw klokjes

Materiaal:
2 vellen wit papier
groen papier
stockmar verf of wasco's

Beschilder 1 vel wit papier met groen, geel en blauwe horizontale banen. Plak hierop van het groene papier de steeltjes en maak van het overgebleven vel witte vierkantjes die je vouwt tot sneeuw klokjes.

Wortelkindje

Materiaal:

tricot lapjes

schaar

schapenwol

pijpenragertje

Werkwijze

Hoofdje en handjes worden gemaakt van tricot lapjes.

Omtrek hoofdje 8 cm

Omtrek handjes 2 cm.

Hoofd en handjes vullen met schapenwol.

Lijfje vullen met weinig wol en een beetje zand.

Handjes verbinden met een pijpenrager van 10 cm., zodat het kindje in alle standen neergelegd kan worden.

RECEPTEN VOOR MARIA LICHTMIS

Pannekoeken

Pannekoeken horen bij dit jaarfeest omdat alle boter en eieren opgemaakt moesten worden, zodat het niet zou bederven. Vanaf 2 februari wordt het immers warmer en er waren destijds nog geen koelkasten.

Een andere aanleiding; na Maria Lichtmis volgt Aswoensdag, het begin van de 40 dagen durende Vastentijd, die loopt tot en met Paaszaterdag. Pas met Pasen worden weer eieren gegeten. Daarom worden tijdens Maria Lichtmis de laatste eieren gebruikt voor de pannenkoeken. Ook zouden warme, ronde, goudgele pannenkoeken een verwijzing zijn naar de toenemende kracht, vorm en kleur van de zon.

Ingrediënten voor ca. 12 stuks

- 125 g speltbloem of -meel
- 1 ei
- snufje zout
- 300 ml melk
- boter om in te vetten

Voor het bakken hebben we nodig:

- Mixer, garde of keukenmachine
- Kom
- Steelpan (20 cm in doorsnede)
- Spatel

Bereiding

Zeef de bloem en het zout in een kom en maak een kuilte in het midden. Voeg het ei en de melk toe en klop het mengsel glad. Laat het 1 uur staan.

Verhit een ingevette koekenpan van 20 cm in doorsnede en schenk ca 3 eetlepels beslag in de pan. Draai de pan rond om het beslag gelijkmatig te verdelen. Til de randen voorzichtig op met een spatel om te kijken of de onderzijde gaar is. Keer de pannenkoek om als de onderkant goudbruin is en bak de andere kant.

